

Una de les il·lustracions de Montse Gisbert per a *L'Almanagat*, àlbum amb text d'Adeline Yzac.

La primera finestra que obri un xiquet

Fa 15 anys que la il·lustradora Montse Gisbert i Tàndem Edicions mantenen una història de complicitats gràfiques

CARLES GÁMEZ València

Rec que tinc la sort de desenvolupar la feina més bonica del món", diu com a tarja de presentació i compendi professional la il·lustradora Montse Gisbert (Sant Jaume d'Enveja, 1968). Des que el 1992 acabà els seus estudis a la Facultat de Belles Arts de València, la trajectòria d'aquesta creadora ha estat lligada fermament a l'editorial valenciana Tàndem. "Recorde", comenta l'editora Rosa Serrano, "quan va arribar amb els seus primers projectes, acabats feia poc els estudis, que eren molt creatius però difícilment realitzables per a una editorial de les característiques de la nostra. Vaig comentar-li que tornara amb uns projectes més accessibles i aleshores parla-

riem". L'oportunitat es va presentar amb el llibre *Les endevinalles de Llorenç*, de Llorenç Giménez, per al qual, juntament amb Carmela Mayor, va fer les il·lustracions. Un llibre de llarg recorregut que actuaria com una mena de talismà per a totes elles i que es veuria recompensat amb premis, edicions en altres llengües i alguna que altra futura aventura gràfica en forma de tribut o d'homenatge. Ara, amb Tàndem, acaba de posar en els aparadors *L'Almanagat*, un divertit i emotiu conteguia de coneixements i curiositats sobre el món felí i la cultura dels gats amb text de l'escriptora Adeline Yzac. "Treballa d'una manera molt egoïsta, vull abans que res divertir-me, viure una veritable aventura que acapare

tot el meu temps i pensament", explica Montse Gisbert. Sobre el procés de gestació creativa reconeix un "cert caos inicial". "Tot és prou inestable fins que aconseguixes que, per fi, les imatges es concreten dins d'un *chemin de fer* o una *history board*", assenyala la il·lustradora. "Quan una espurneta d'idea em ronda pel cap, inicialment, és només una sensació, una impressió, que evoluciona fins que esdevé una idea, el cor o el tema de la història. Tot seguit, el text comença a articular-se al mateix temps que les imatges comencen a fluir".

Treballa des de fa anys a la ciutat de Brussel·les on va arribar-hi amb una beca Erasmus, i reparteix el seu temps entre l'ensenyament i la creació de llibres

per a lectors infantils. "El públic infantil és molt exigent i es mereix tot el nostre respecte. L'àlbum il·lustrat és el primer llibre que un xiquet té entre les mans quan encara no sap llegir,

"La il·lustració infantil ha de ser portadora d'emocions"

posseeix una missió molt important perquè és la primera finestra que un xiquet obri al món de l'art i de la imatge". Títols com *El bebè més dolç del món*, *Potam i els colors*, *Les petites (i grans) emocions de la vida* sustenten

aquesta relació cosida de complicitats entre creadora i públic, teixida amb els colors i textures del *gouache*, el collage o el llapis d'aquarel·les. "La il·lustració infantil ha de ser portadora d'emocions, ha d'actuar de manera que el lector pugui envolar-se més enllà de la frontera entre la realitat i el món de la imaginació sense apartar els ulls del llibre", assenyala Gisbert. Una convivència o relació de parella en llibertat on "de vegades s'ha de deixar a la imaginació del lector l'oportunitat de completar, o d'anar més enllà, d'allò que el text o la imatge dien". I afegeix: "No s'ha d'oblidar que la il·lustració també pot ser simplement portadora de murmurs o de silencis...".

PASSA A LES PÀGINES 2 I 3

PUNT DE MIRA

Vegas d'Espanya

Joan F. Mira

Dilluns passat, dia de sant Josep, el diari *La Repubblica* dedicava un llarg article-reportatge a aquesta Espanya de la retracció, la reacció, la reculada, o com en vulguen dir. En la qual la discussió serena sobre el present o el futur és invisible, la resignació és general, i la regressió històrica sem-

bla l'únic panorama apreciable. L'economia, diu, és l'única realitat que compta, la resta sobra. La resta és la cultura, l'estètica i fins i tot la dignitat col·lectiva. El reportatge posa tota mena d'exemples, des del gendre del monarca fins a l'innocència de don Francisco Camps, passant per l'esmortiment de l'esquerra i les onades triomfals de la dreta. I posa un altre exemple revelador, pareix que únic a Europa: la proposta d'aquest senyor de Las Vegas, Nevada, que simplement diu "ací tinc 17.000 (o 30.000?) milions per invertir en casinos i hotels, qui els vol?", i Barcelona i Madrid es precipiten a "estudiar", és a

dir a acceptar, la proposta d'aquest personatge passablement sinistre. Serà un paradís extraterritorial, serà un Macao amb llei pròpia, serà una Marina d'Or encara més horrible, serà una ciutat dels hotels espantosos innombrables, dels casinos i de l'estètica llampant, serà un furoncle de vulgaritat inesorable en la cara del país, l'extrem insuperable d'un model promogut no sols des del negoci immobiliari sinó des del poder polític, ara i abans, que és el model del desastre, el projecte de la devastació. El periodista italià oblida, en tot cas, que projectes com aquest no vénen d'ara, i que el govern socialista

d'Aragó sospirà molt seriosament per un Las Vegas de Los Monegros, i fins i tot li reservà l'aigua i la terra. Aquest és, doncs, el projecte d'inversió i de futur més important que corre: una còpia de Macao al costat de Madrid o al costat de Barcelona. La gran inversió, la gran il·lusió, els casinos com a indústria futura: un futur resplendent, la imatge d'un país. Per al diari italià, això ja és tot un símptoma i un símbol, la mostra d'una nova ideologia: els diners primer, només els diners, i la resta no compta. A Los Monegros, a Barcelona o a Madrid. Si ens l'hagueren proposat a València, exultaríem.

“Un bon text fa créixer les ales de la imaginació de l'il·lustrador”

Montse Gisbert creu que cal, sobretot, divertir-se, comunicar i compartir

VE DE LA PÀGINA 1

Li agraden les pel·lícules de Kusturica i aquesta mena de “paisatge de vida, crueltat i poesia”, però és en l'observació diària on hi troba més recompenses. “Pense que les meues influències venen més bé d'allò quotidià, s'alimenten del món real, dels gestos de la gent i de la vida. Altres vegades, vaig a cercar la inspiració en l'exterior, en la gent que m'envolta, la meua família, els amics, el forner o el farmacèutic del barri i, perquè no?, en el conductor de l'autobús!”. “L'il·lustrador”, continua Montse Gisbert, “ha de ser un bon observador de la vida i alimentar la seua mirada crítica i sensible cap a tot el que l'envolta, modes, tendències, corrents, altres disciplines artístiques, i sempre intentar ampliar la seua paleta creativa”. Sobre les altres experiències més íntimes o fosques, allò que el creador guarda o amaga des de la seua infància reconeix també la seua influència. “Si tenim en compte que l'il·lustrador crea o interpreta un text per a donar-li vida amb els llapis però també amb el cor, segurament moltes coses sorgeixen d'allò més pro-

fund, de les experiències, tan bones com dolentes, d'aquests records que el temps acaba transformant en una foto en blanc i negre descolorida”.

En la seua obra creativa apareixen tant textos propis com treballs d'il·lustradora per a altres. “Un bon text fa créixer les ales de la imaginació de l'il·lustrador, tantes ales com pàgines té un llibre... El text és un punt de partida i una meravellosa excusa per a deixar-se emportar per la fantasia, l'emoció i el color”. I avisa, “l'il·lustrador ha d'aprofitar aquesta llibertat. Cal, sobretot divertir-se, passar-ho bé, comunicar i compartir. Expressar una visió personal del text, transmetre una sensibilitat, una personalitat”. I sempre sense oblidar al destinatari, cal provocar complicitats amb el lector jove. I sobretot cal que el missatge que volem transmetre sigue clar, però que la manera de transmetre'l sigue expressiva i

original...”.

En uns moments en que allò correcte o exemplar pesa més que mai sobre la literatura infantil i s'ha transformat en trampa o arma de doble fulla per al creador, segons Montse Gisbert no podem oblidar que “el públic infantil és un públic viu, en alerta constant, amb la imaginació a flor de pell i amb un efecte espon-

ja increïble!”. “I quina missió tan important i perillosa la nostra! Jo diria que les nostres creacions han de vehicular més aviat valors nobles, però en cap moment models de vida o pautes a seguir per a arribar a ser nens perfectes en un món perfecte”, adverteix. I ho justifica a la vista de la societat en la qual ens movem. “Perquè simplement aquest món no

Dues il·lustracions de L'Almanagat, obra de Montse Gisbert. A la dreta, una fotografia de la il·lustradora.

JOAN AMÈRIC CANTAUTOR

“El disc ‘Directament’ explica la meua vida com a músic”

FRANCESC VIADEL Barcelona

La plaça Allada Vermell és un bon lloc per assegurar una estona amb Joan Améric. L'indret fa de *by-pass* urbà entre el Born de postal i la Ribera de les carnisseries halal, els carteristes especialitzats en japonesos i les botigues i bodegues de tota la vida. Hi ha uns quants locals amb taules al carrer, el teatre de putxinellis més petit del món i una lletra de color roig, gegant, que al poeta Brossa li va caure sobre la ciutat en ple vol oníric.

El cantant combat un mig refredat i acusa el cansament dels dies d'enregistrament del seu darrer disc. L'esforç, però, ha pagat la pena. Acaba d'enllestir *Directament*, el concert de cloenda del Barnasants 2011, en el qual ha inclòs també tres nous temes: *Perquè sóc poble*, *Despert per a somiar* i *Defensa del somniure*. Borja Penalba ha estat l'encarregat de produir-lo. *Directament* arriba dotze anys després d'*Obert* (2000), aquell CD magnífic amb temes com *Vine* interpretat a duet amb Soledad Giménez. És molt temps entre un i l'altre i el cantant va previngut per a fer front a qualsevol retret o especulació. “No m'he anat enlloc”, diu alhora que recorda que

només el primer any d'*Obert* va fer una gira de 53 concerts. “No he parat de treballar, d'anar amunt i avall, però, em feia molta mandra gravar, tot el que m'arribava era negatiu: que si la crisi, que si oblidat-te'n de tenir pressupost... i jo no he sabut fer sense unes mínimes garanties, en el sentit que he mimitat fins a l'obsessió el que és la producció, he estat present en ca-

“Llach m'escoltà i em demanà un disc i jo li vaig contestar que no en tenia”

da nota de tots els meus discos”, rebla, mig arraulit, acovardit per un vent tendre de final d'hivern. Un perfeccionisme que ha vingut recompensat amb resultats tan bons com *Escala de colors* (1992), treball del qual confessa sentir-se més orgullós. “Esperava”, segueix, “un estímul per a tornar a la càrrega i aquest ha estat *Directament*, un disc que explica la meua vida com a músic, però també el futur. De fet, les tres noves cançons fan de connexió amb

allò que vindrà, no tardaré tant la propera vegada en enregistrar...”.

L'explicació, doncs, d'un itinerari vital que va començar el 1964 a la Vila, al casc antic d'Alzira, on el fill d'un obrer de la Barraca d'Aigües Vives, Lluís, i d'una modista originària d'un poble de Jaén, va nàixer i va créixer, en un escenari de façanes antigues i carrers de llambordes per on mai no hi passava un cotxe. Quan era xiquet es quedava embadalit mirant les guitarres a l'aparador de la botiga de Juan Bella. Un dia en palpà, en tocà una i la cosa ja no va tenir aturador. L'aventura continuà a l'institut José Maria Parra. “Tot era nou, i intuïtiu, la música i les inquietuds ideològiques es barrejaven, era el moment de la UCD i també de la il·lusió per fer un país”, relata. Per aquella època fundà amb l'editor Toni Martínez el grup Califat, una experiència de quatre anys enriquidora al si de la qual naix l'Améric cantant. Desfet el grup, fa la roda dels concursos i els guanya pràcticament tots: el de Faura, amb el poeta Estellés presidint el jurat, els de Borriana, Elda, Salitja... Després, li proposaren fer les primeres parts d'un seguit de recitals pel País Valencià de l'Ovidi, Maria del Mar Bonet i Lluís

Joan Améric, a Barcelona. / CONSUELO BAUTISTA

Llach organitzats per la Generalitat. La coneixença del de Verges representà un impuls per a la seua carrera. “Llach m'escoltà i em demanà un disc i jo li vaig contestar que no en tenia, em va dir que si en un any no editava, ell ho faria, i així va ser. Vaig enregistrar *Tornar a l'aigua* (1989)”, explica. D'aquell treball resten en la memòria temes com *La lluna dels peixos* i, especialment, *Parlant de sirenes*, un de tants *singles* purs de la producció d'Améric. Tot plegat,

la seua carrera es basa en un treball de musicació al caire de la perfecció i d'una veu de bellesa subtil, única en la música en català. *Ànima, diari de les hores blaves* (1995), amb temes com *Umbilical* o *Òrbita del món*, dona compte d'aquesta singularitat. Tota comparació podria resultar odiosa. Améric ha trepitjat els escenaris principals, el Palau d'Esports de Barcelona, ha triomfat en festivals com el Grec o el de Cançons de la Mediterrània, i ha fet places tant emblemàtiques com la del Rei. Una carrera amb molts èxits encara per arribar.

Els carrers de la Vila d'Alzira queden lluny. Avui sent el pes d'aquest nou món furiós. Em fa l'efecte que la cançó *Perquè sóc poble* té més de talismà que de crit irat. “Cal que existim, diu la cançó, amb orgull però sense prepotència, som iguals que tots els pobles que són diferents... fixa-t'hi, nosaltres que hem nascut per a la paraula ben sovint ens trobem immersos en una espiral de forces que ens matxuen i, malgrat tot, seguim vius”, afirma.

existeix. Existeix un món ple d'imperficcions d'obstacles i d'injustícies... Pense en la fam, el racisme, les guerres. Jo pense que els podem introduir a aquest món a través de la literatura i la imatge evocant la solida-

ritat, l'acceptació de les diferències, la convivència, els valors humans que ens fan ser cada dia més grans i també la bellesa de la vida, l'amor, l'amistat...". Reconeix Montse Gisbert que, a diferència d'altres escriptors i

il·lustradors, aquests temes més a flor de pell gairebé no apareixen en les seues obres. "No he abordat mai temes delicats, sinó d'una manera lleugera, com la mort, la separació, la malaltia... Admire aquells autors-illustradors que ho han fet i que en parlen, amb el text i la imatge, als nens amb un llenguatge poètic i emotiu...". I acaba amb la fórmula que significa il·lustrar per a ella: "Il·lustrar per a mi vol dir vol, catarsi, somni, festa, màgia...". Quasi com el sabor d'un bon plat d'arròs amb col i fesols com el que prepara sa mare.

NOTES DE CAMBRA

Memòria i futur

M. BAIXAULI

La humanitat és més important que l'arquitectura, més que l'art, i molt més que la tecnologia". Ho diu l'arquitecte xinès Wang Shu, recent guanyador del premi Pritzker, el Nobel —com se sol dir— de l'arquitectura. Té quaranta-vuit anys, era escassament conegut, alié al circuit de les *star system*, i fins ara només ha treballat dins la Xina, principalment a la seua ciutat natal, Hangzhou, a 170 quilòmetres de Xangai. Wang Shu ha crescut en una ciutat on, a causa del veloç creixement econòmic i un urbanisme orb, en trenta anys s'ha destruït el 90% de l'arquitectura tradicional. "Fa cent anys", diu Shu, "el ritme de vida xinès era més lent que en la cultura occidental. En cent anys, ens hem convertit en els més ràpids. No tenim temps per a reflexionar". Això deu ser cert per a una majoria de xinesos, no per a ell, que des del seu Amateur Architecture Studio, que fundà i comparteix amb Lu Wenyu, la seua dona, fa una obra respectuosa amb el medi ambient i de gran profunditat filosòfica, on conviuen harmònicament tradició i modernitat. Fa gràcia que un s'autodenomine *amateur* en una disciplina on hi ha tant de professional amb l'ego inflammat. Wang Shu dóna molta importància a l'aspecte artesà dels edificis, i no ho fa

com un posat: abans de fundar el seu estudi, dedicà una dècada a treballar colze a colze amb diversos artesans per adquirir expe-

riència en el món de la construcció, i aquesta filosofia l'aplica, avui mateix, als seus alumnes, a qui obliga a fer un taller de fusteria. Als edificis inclou, sempre que pot, materials reciclats de la zona. Si en mireu de prop la textura hi trobareu, junt a les rajoles noves, rajoles i teules antigues, d'edificis tradicionals enderrocats. No es tracta d'una frivolitat intel·lectual, l'impacte estètic és innegable. "Avui no es cuiden els materials", diu Shu. "Només interessa fer nous edificis, només volen coses noves. Els materials contenen l'experiència i la memòria de les persones". La seua obra té una qualitat terrosa, industrial, amb formes angulars poc ortodoxes. S'ha d'ancorar, l'arquitectura, en la tradició, o només ha de mirar endavant? Wang Shu transcendeix aquest debat produint edificis intemporals, profundament arrelats en el seu context i, alhora, universals. Wang Shu és l'antítesi del glamur, un home que concep edificis per al ciutadà, i no contra ell o a costa d'ell. L'antítesi de l'arquitectura que promouen els nostres governants, aquelles excentricitats mancades d'experiència i de memòria que ignoren el context, que es multipliquen com franquícies arreu del món i que un reconeix a simple vista com es reconeix un McDonalds. L'antítesi, també, de la imatge de Xina que transmeten les botigues de foteses que omplinen les nostres ciutats. Fa goig que, al cor d'aquell immens i potent país, hi haja creadors com Wang Shu, i que la fundació que dóna el premi Pritzker haja apostat per ell.

A MANERA DE TASCÓ

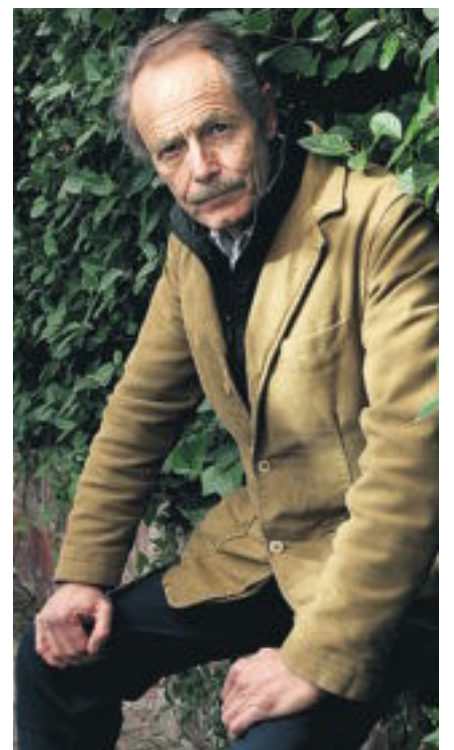
Aquell trosset d'estiu

Vicent Alonso

La prosa d'Erri De Luca, de la qual Bromera ens n'ha donat recentment dues mostres (*El dia abans de la felicitat*, 2011; *Els peixos no tanquen els ulls*, 2012) es mou en aquell territori on es fa difícil establir fronteres entre els gèneres. Tothom, en parlar d'aquest escriptor napolità, ho assenyala: la poesia apareix ací i allà, en una descripció farcida d'imatges resplendents, en una expressió que sembla pensada per seguir o precedir altres versos, en un símbol o en una parella d'adjectius emprats en el moment just i sense despesa retòrica inútil. Però tot plegat no és tant una qüestió de gèneres com de concepció de la literatura, és a dir, de posició estètica. La precisió no és supèrflua perquè, si ho mirem prim, el que defineix la prosa de De Luca no és la seua adscripció a formes més o menys estereotipades, sinó l'aposta per una manera de fer que, a la vora de les classificacions genèriques, afecta tota la seua literatura. Hi ha, és clar, les històries, però el lector ha de resseguir-les amb atenció perquè no el sotmeten a la linealitat estricta o a un didacticisme hiperbòlic, sempre avorrits i més aviat plans. El recurs al fragment, que es tradueix fins i tot en la mateixa disposició del text sobre el paper, és quasi una exigència: obre la porta al desmembrament del tot i a la disposició de les peces resultants a voluntat del narrador, és a dir, d'un autor entossudat a regirar la memòria personal i, en el cas del dos llibres que hem esmentat, de la seua infantesa en el Nàpols de la dècada dels cinquanta. L'obstinació, a més, no estalvia recursos perquè un hi troba insistències significatives que, de vegades, són veritables assajos d'interpretació d'algun fet concret relacionat amb la formació d'un infant i, unes altres, precisions successives del mateix fet de traslladar a la literatura records d'infantesa des de l'edat adulta amb fórmules que són veritables compendis de tècnica literària: "Al cap de cinquanta anys, m'acosto a aquella edat d'arxiu de les meues formes successives".

Ja s'hi veu, doncs, que el recurs als gèneres és ací una manera més de tocar la flauta. Els comentaristes de l'obra de De Luca poden esmerçar esforços a dirimir l'amplària de l'espai que separa del sentimentalisme més carrincló del tractament de certes emocions i reaccions dels seus personatges o dels mateixos comentaristes del narrador. Per què no? La matèria tractada, a pesar d'elements ben nous que s'introdueixen a *Els peixos no tanquen els ulls*, és suscepti-

ble de deixar-se vèncer per perills semblants. Amb tot, si és que volem arribar al moll, convé mirar amb generositat algunes de les reflexions que De Luca deixa estratègicament repartides en els seus textos com ara la que, polemitant amb Plató, proposa una manera diferent de narrar: "L'escriptor ha de ser més petit que la matèria que explica. S'ha de veure que la història se li escapa per tantes bandes i que ell només en recull una engruna". Les històries de De Luca participen d'aquesta mena de rebel·lió de la matèria narrada davant del poder omnímode del narrador proposat per unes altres concepcions de la literatura. I el lector ho agraeix en la

L'escriptor Erri de Luca. / CRISTÓBAL MANUEL

mesura que multiplica les seues possibilitats de participació, les seues opcions, per recollir també unes altres engrunes de la mateixa història. Al capdavall, les narracions sempre són parcials, incompletes, si més no les que els humans que no desitgen imitar la divinitat són capaços de construir. I si parlàvem de fronteres amb la poesia, com deixar de banda una altra proposta del narrador, que, després de llegir una història d'anglesos a les seves colònies de l'oceà Índic, i de copiar-ne una frase ("Els remordiments no turmenten qui se'n surt de franc"), afirma: "Llegint es troben frases sísmiques"? Portaré de nou l'assumpte al meu territori, perquè aquestes "frases sísmiques", veritables terratrèmols mentals que certs llibres provoquen en la ment dels seus lectors no són patrimoni de cap gènere. Tenen, això sí, una forma específica que combina brevetat, música i concentració significativa. De Luca coneix aquesta fórmula i l'empra amb enginy per ampliar, des de la seua parcialitat, "aquell trosset d'estiu de fa cinquanta anys contemplat a través de la distància".

CARTES DE PROP

Justos i benèfics?

Enric Sòria

En un article de 1980, Joan Fuster recordava que un passatge de la Constitució de Cadis —la primera i la més benintencionada de les constitucions que han provat de regir aquest país— legislava que els ciutadans “deben ser justos y benéficos”. Fuster trobava la frase candorosa, amb raó, perquè si ja és difícil constrenyir els governants a fer bondat —i justícia—, pretendre que ho faça tot el personal rebasa de molt les possibilitats de l'estat de dret millor organitzat. Ara, com a brindis al sol dels bons desitjos, tampoc té res de censurable.

Ara que fa 200 anys de la Constitució de Cadis, l'efemèride ha sigut notícia. Molta gent n'ha parlat bé, començant per Joan Carles I i seguint per Mariano Rajoy. Sa Majestat troba que “en la tasca dels diputats de Cadis, realitzada en una difícil tessitura històrica, podem trobar la referència i la inspiració necessàries per afrontar les serioses dificultats que travessa el nostre país a hores d'ara” (no degué pensar el mateix el seu avantpassat Ferran VII, que va abolir la Constitució de 1812 tan prompte com va poder). Quant a Rajoy, veu en l'actitud dels diputats de Cadis un exemple inspirador de les seues reformes, que considera necessàries i valentes.

La veritat és que sí que va tindre valentia aquella tropa de canonges, bisbes, marquesos, lletrats de molt divers pelatge i funcionaris fugitius, més o menys liberals, que es van aplegar a Cadis per a atorgar una Constitució al regne de les Espanyes. Per la novetat del projecte, que trencava radicalment amb l'anacrònic règim absolutista anterior, però sobretot perquè les circumstàncies eren horripilants. Tan-

cats en una ciutat, Cadis, que es defensava gràcies al suport de l'armada britànica del feroç setge de les tropes napoleòniques, els diputats vivien aïllats d'aquells ciutadans que havien de ser justos i benèfics —i que de fet estaven immersos en una salvatjada de proporcions prou espectaculars— i no sabien ni poc ni gens com acabaria la cosa. Per més que s'esforçà a fer concessions als poders reals —per exemple, no gosà abolir del tot l'esclavitud—, la Constitució de Cadis no deixava de ser un somnieig il·lustrat, un experiment en la proveta. El poder real —i reial—, una vegada reinstalat, es va afanyar a suprimir-la, i la trista història d'Espanya va continuar sense justícia ni beneficència per enlloc. No sé si

nostra legislació a d'altres europees, però que també precaritzada i endureix la situació dels treballadors. A mitjan termini, pot ser que aquesta reforma facilite la creació de llocs de treball, com assegura la patronal, però ara mateix, el que simplifica és l'acomiadament. La combinació d'austeritat pública i precarització dels contractes privats pot ser demolidora en un estat on, més que el deute, la que és excessiva de veritat és la taxa d'atur. Que els

No sé si a Mariano Rajoy es pot permetre emmirallar-se en un model com aquest

l'austeritat que Brussel·les defensa no és suficient per a traure'ns del mal pas, i que cal fer propostes dinamitzadores. Però quines? No és una pregunta fàcil de respondre, i en tot cas, no sembla que els nostres governants sàpien com fer-ho. Les de l'austeritat i l'enduriment, més que eficaces, semblen receptes fàcils d'imposar. Potser no tant. La irritació dels afectats per la reforma laboral és òbvia. Quant a les retallades, la major part de la factura l'han de pagar unes autonomies que fins ara s'han encarregat de fer possible el nostre relatiu estat del benestar: salut, educació, etc. És la part més costosa de l'administració, i la més necessària. En el cas de Catalunya de la Comunitat Valenciana, amb un dèfi-

Els Reis d'Espanya i el president del Govern, en el bicentenari de la Constitució de Cadis. / EFE

a Mariano Rajoy es pot permetre emmirallar-se en un model com aquest, bonic, voluntariós i immediatament fracassat.

De les reformes que proposa el president, se'n poden dir moltes coses, però no que estiguen aïllades de l'exterior. Al contrari, intenten fer cara a la crisi d'acord amb les directrius de la Unió Europea. Les retallades en la despesa de l'Estat es combinen amb una reforma laboral que, en part, acosta la

sindicats hagen anunciat una vaga general per al 29 de març no és gens estrany, i tampoc pot estranyar que la convocatòria tinga èxit. Si les mesures per a eixir de la crisi no fan més que empobrir la gent, no hi haurà manera d'incrementar el consum, i llavors serà inútil augmentar la producció. És un estrany cercle viciós, i la crisi no es resoldrà per ella sola.

Ja és un lloc comú dir que

cit fiscal del tot injust —l'Estat hi recapta molt i hi inverteix massa poc— retallar encara més pot ser explosiu. Com que se sap que, en els últims anys, la distància que separa pobres i rics no ha fet més que créixer, els ciutadans tenen la comprensible sensació que aquesta crisi l'estan pagant, precisament i únicament, els qui no l'han provocada. No és just, i així no queda gaire voluntat de ser benèfic.

DISSIDÈNCIES

De pitances i pintures

E. Cerdán Tato

La cuina d'autor, la cuina creativa o com vulguen dir-li, pareix que està apartant dels seus espais habituals en els mitjans de comunicació unes altres manifestacions més convencionals i reconegudes de l'activitat intel·lectual i estètica. La literatura, les arts plàstiques, el teatre, la investigació històrica o científica, i encara uns altres afers d'aquest caire, cedeixen el seu lloc a l'impuls d'una fascinació que ve dels fogons i els perols. I ningú no s'ha d'incomodar: l'estomac sempre ha estat elogiado per la seua gratitud, i les legions de papil·les gustatives capitulen de seguida davant l'ímpetu d'un sabor nou i captivador. Sense dubte, el gourmet acredita una fidelitat que no té el lector de versos o narracions, ni l'admirador de frescos, olis i aquarel·les. Els colors i sabors, les formes de la cuina moderna, no tracten, de cap manera, de perpetuar-se, sinó que, al contrari, solen dissoldre's a pressa en els sucs gàstrics del beneficiari, tot acomplint la seua funció. Manquen de la pretensió arrogant i ridícula d'immortalitat i es presenten com un regal festiu i efímer de les exigències més abel·lidores. És un plaer mundanal que s'assaboreix, es visualitza, s'ensuma, es digereix i s'elimina en unes vint-i-quatre hores. És un art perible, però poderós. Un art que va d'ací a la Cinquena Avinguda, a Hong Kong, o a qualsevol altre lloc, on hi haja paladars per satisfer. El *chef*, el cuiner que patroneja aqueixa aventura gastronòmica, no reconeix fronteres: s'alça entre el conquistador d'espais i el creador de noves sensacions.

Fa molts pocs dies, parlava amb un artista plàstic i tots dos recordàvem que, a finals dels anys vuitanta i principi dels noranta del segle passat, ja vam conèixer, i fins i tot vam coincidir amb aquestes o molt paregudes novetats culinàries o bé amb alguns dels seus aspectes més suggeridors. Però hi havia un cert to recriminatori en les paraules del meu amic en relació amb l'hegemonia de la cuina d'autor sobre unes altres activitats a l'hora d'incloure-les en la programació d'alguns mitjans, especialment audiovisuals. I aleshores, molt professionalment, advertí que els grans mestres de la pintura havien estat, fins a cert punt, els promotors o divulgadors de la cuina, en qualsevol època, a través dels bodegons. I ja d'entrada em va recordar la de Paul Cezanne, aquella amb l'esplendor de les cebes. “I si no”, em va dir, “ves-te'n a Jan van Eyck i als holandesos amb les seues obres de *cuina i mercat*”. Enfasitzà sobre Leonardo de Vinci i els seus simbolismes, i es va assossegat, després d'un erudit parlament sobre aliments i estètica, en evocar *la perdiu* de Jacopo de Barbari. Certament, en cosa de pocs minuts, va desplegar una teoria, si més no, intel·ligent i ben documentada, que em va fer pensar en què el meu bon amic i articulista havia estudiat el tema minuciosament. Viandes en el llenç o alguna cosa com allò que va fer Vincent van Gogh: ficar-hi un llibre, una carta al seu germà, la seua pipa i unes cebes, en aquell extraordinari “Bodegò amb taula de dibuix”. Cuina nova o cuina d'autor i tota una pinacoteca antològica de bodegons i natures mortes per la mateixa senda dels aliments. Uns, per al cos: i els altres, ja se sap.

Recomanem...

DISCOS

per XAVIER ALIAGA

LA PLAÇA DEL CID

Xavi Copado
Autoedició, 2011.

El cantautor Xavi Copado va guanyar una certa notorietat amb un curiós disc, Aquest preciós encant, dedicat al Llevant UE, que, anècdotes a banda, viatjava en un vehicle musical més proper a Humet o Ismael Serrano que a Raimon o Llach. Ara, la seua càlida veu retorna amb un disc d'homenatge a les seues arrels xatvines. Un treball honest i emotiu, de producció senzilla, que compensa les seues carències amb no pocs moments d'inspiració melòdica i un grapat de cançons eficaces com *La Plaça del Cid*.

DISCOS

per X. A.

INÈDIT

Aspenat
Autoedició 2012.

Després d'haver deixat una molt bona sensació amb *Naixen primaveres* (2011), el treball que els va posar en el mapa (10.000 descàrregues des de la seua web), la banda de reggae fusió torna amb una nova gravació on presenta un parell de temes nous i sorprenents i eclèctics *remixos* d'aquells temes gràcies a la col·laboració de reconeguts músics de diferents estils. El resultat és un disc amb més pes de l'electrònica, musculós i variat, que confirma el seu talent i augura noves i excitants fites.

TEATRE

per ADOLF BELTRAN

TRES NOBLES EN UN GRAPAT I UN SOLDAT ENAMORAT

Enric Lluch, Ed. Bromera.
Alzira, 2012. 104 pàgines.

Aquesta obra per a lectors a partir de nou anys, que va rebre el Premi de Teatre Infantil Xaró Vidal-Ciutat de Carcaixent, presenta la història del soldat Fabregat, que vol espantar els pretendents de la filla del rei, la princesa Teresa, de la qual està molt enamorat. Sense títols ni riqueses, Fabregat tracta, amb l'ajuda del seu amic Mustafà, de desbaratar les intencions dels nobles que volen casar-se amb Teresa, en una peça de perfils còmics inspirada en el teatre romàntic d'ambientació històrica.